

**JGYTF, SZOTE
BRITISH COUNCIL**

**AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTŐ ÉS
MENTÁLHIGIÉNÉS SZAKEMBER
A TÁRSADALOMBAN**

**WORKSHOP MUNKAADÓKNAK
ÉS A POSZTGRADUÁLIS KÉPZÉS RÉSZTVEVŐINEK**

SZEGED, 1994. ÁPRILIS 28-29.

JGYTF, SZOTE
BRITISH COUNCIL

**AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTŐ ÉS
MENTÁLHIGIÉNÉS SZAKEMBER
A TÁRSADALOMBAN**

**WORKSHOP MUNKAADÓKNAK
ÉS A POSZTGRADUÁLIS KÉPZÉS RÉSZTVEVŐINEK**

SZEGED, 1994. ÁPRILIS 28-29.

Szerkesztő: Dr. Benkő Zsuzsanna

Borítóterv: Bonifert Gábor

A kiadvány a British Council támogatásával készült

Kiadja a JGYTF Kiadó

Felelős szerkesztő Dr. Szalay István

Egészségfejlesztő és mentálhigiénés posztgraduális képzés

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola

Szeged, Boldogasszony sgt. 6.

"TO MAKE IT NEW!"

(T. S. Eliot)

A MUNKAADÓI WORKSHOP PROGRAMJA

1994. április 28.

10.00 - 10.45

MEGNYITÓ

Dr. Dési Illés professzor SZOTE

**Az egészségfejlesztő és mentálhigiénés képzés
programjának (curriculumának) ismertetése.**

Előadó:

dr. Benkő Zsuzsanna egyetemi adjunktus SZOTE

dr. Vetrő Ágnes egyetemi docens SZOTE

**Az egészségfejlesztő és mentálhigiénés képzettséggel
rendelkező szakember alkalmazásának lehetséges
modellje.**

Előadó:

Dr. Pető Zoltán egyetemi docens SZOTE

10.45 - 11.00 Kávé/tea szünet

11.00 - 11.30

**Egészségnevelő és egészségfejlesztő posztgraduális
képzés és munkahelyi alkalmazása Nagy Britanniában**

Előadó:

**Gaye Heathcote PhD. Manchester Metropolitan University
(tolmács biztosítva)**

11.30 - 13.00

Kiscsoportos beszélgetés az előadásokban megfogalmazott lehetőségekről.

Csoportvezetők:

Dr. Vetró Ágnes egyetemi docens SZOTE

Dr. Csík Vera egyetemi adjunktus SZOTE

Dr. Erdei Katalin egyetemi tanársegéd SZOTE

Dr. Benkő Zsuzsanna egyetemi adjunktus SZOTE

13.00

Fogadás a workshop résztvevőinek

14.00 - 15.00

Plenáris ülés: a kiscsoportos beszélgetés tapasztalatainak összegzése.

A workshop résztvevőinek tematikus füzetet bocsátunk a rendelkezésére.

**A WORKSHOP A BRITISH COUNCIL SZAKMAI ÉS ANYAGI TÁMOGATÁSÁVAL KERÜL
MEGRENDEZÉSRE.**

A HALLGATÓI WORKSHOP PROGRAMJA

1994. április 29.

10.00 - 11.30óra

Megnyitó

**Dr. Bonifert Domonkosné
a JGYTF főigazgató-helyettese**

Az egészségfejlesztő és mentálhigiénés képzés gyakorlati alkalmazhatósága.

Előadó:

**Dr. Benkő Zsuzsanna egyetemi adjunktus SZOTE
Dr. Vetrő Ágnes egyetemi docens SZOTE**

Az egészségnevelő és egészségfejlesztő posztgraduális képzés és munkahelyi alkalmazása Nagy Britanniában.

Előadó:

**Gaye Heathcote PhD Manchester Metropolitan University
Mary Issit Manchester Metropolitan University
(tolmácsolás biztosítva)**

11.30 - 11.45 Kávé/tea szünet

11.45 - 13.00

Kiscsoportos beszélgetés: Az egészségfejlesztő, egészség-nevelő projektkészítésről.

Csoportvezetők:

Dr. Vetró Ágnes egyetemi docens SZOTE

Dr. Csík Vera egyetemi adjunktus SZOTE

Dr. Erdei Katalin egyetemi tanársegéd SZOTE

Dr. Benkő Zsuzsanna egyetemi adjunktus SZOTE

13.00

Fogadás a workshop résztvevőinek

14.00 - 15.00

Plenáris ülés: a kiscsoportos beszélgetés tapasztalatainak
összegzése.

A workshop résztvevőinek tematikus füzetet bocsátunk a rendelkezésére.

A WORKSHOP A BRITISH COUNCIL SZAKMAI ÉS ANYAGI TÁMOGATÁSÁVAL KERÜL

MEGRENDEZÉSRE.

EGÉSZSÉGFEJLESZTŐ ÉS MENTÁLHIGIÉNÉS POSZTGRADUÁLIS KÉPZÉS SZEGEDEN

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola (továbbiakban JGYTF) és a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem (továbbiakban SZOTE) együttműködése eredményeként 1992. szeptemberében "Egészségfejlesztő és mentálhigiénés" posztgraduális képzést indítottunk el.

Ma már a képzés szakmai módszertani előzményeként értékelhetjük azt a kísérletet, melyet "Egészségnevelés" címen 1991. szeptemberében a JGYTF graduális képzésében valósítottunk meg. A 30 órás "Egészségnevelés" kurzus az 1986-ban Ottawában elfogadott WHO Charta megállapításait igyekezett figyelembe venni, amennyiben az interdiszciplinaritásra és interszektoralitásra épült. Az előadásokat pszichológus, gyermekorvos, pszichiáter, filozófus, lelkipásztor bevonásával tartottuk. A félévet lezáró beszámoló után a hallgatók és a kurzust végighallgató gyakorló pedagógusok, valamint egy általános iskola összes diákja körében végzett hatásmechanizmus-vizsgálat alapján jutottunk arra a következtetésre, hogy pedagógusoknál a graduális képzés mellett egy önmagában megálló posztgraduális képzésre van szükség.

Külföldi tapasztalataink (3 éves TEMPUS JET grant Glasgow és Würzburg egyetemeivel, nemzetközi workshop Greifswaldban,

Heidelbergben, nemzetközi továbbképzés Lüneburgban, a Német Népfőiskolai Szövetség Magyarországon szervezett szakmai programjai), valamint többéves saját megfigyeléseink is arra inspiráltak bennünket, hogy a pedagógusokon kívül mindazokat a szakembereket integrálnunk kell a képzésbe, akik munkájuk során direkt vagy indirekt módon társadalmi környezetüket befolyásolják.

Hosszú, alapos előkészítő munka után készült el a képzés curriculumja, amelyben hazai egészségi, szociális, társadalmi viszonyainkat, valamint a nagy múltú nyugat-európai hasonló képzések tapasztalatait vettük figyelembe.

A zömében a két felsőoktatási intézményből (JGYTF és SZOTE) összeállt oktatói gárda, amely mintegy 45-47 oktatót jelent, évente 25 résztvevő képzésére vállalkozik. A képzés költségeit részben a hallgatók által fizetett tandíjból, részben pályázatokon szerzett támogatásokból finanszírozzuk.

1. A KÉPZÉS CÉLJA

A magyar társadalom testi-lelki és szociális egészségi állapota a rendezésünkre álló adatok és elemzések alapján a nemzetközi összehasonlítások tükrében olyan helyzetet tár elénk, mely egyértelművé teszi, hogy e problémák kezelése nem oldható meg az egészségügy keretén belül, hanem széles társadalmi összefogást igényel. Ezen felismerésnek megfelelően hazánkban a rendszerváltást követően számos egyesület, önszerveződő csoport, népfőiskolai és klub-mozgalom alakult, melyek ezen a kedvezőtlen helyzeten saját eszközeikkel változtatni

szeretnének, de ehhez megfelelő tudásuk hiányzik. Emellett a testi-lelki egészség megőrzését és fejlesztését valamint a prevenció és a rehabilitáció célját szolgáló ismereteket a legkülönbözőbb intézményekben dolgozó szakértelmiségiek is hasznosítani tudják.

Tehát alapvető célunk az, hogy az interdiszciplinaritás és interszektoralitás elveit figyelembe véve az oktatás-nevelés, az egészségügy, a szociálpolitika és a nagyrizikójú intézmények területén dolgozó szakemberek (pedagógusok, óvónők, népművelők, orvosok, rendőrök, jogászok, védőnők stb.) megismerjék, munkájukban alkalmazzák és multiplikátorként terjesszék a posztgraduális képzésben megszerzett komplex elméleti és gyakorlati ismeretanyagot, egyben biztosítva a szektorok közötti átjárhatóságot is. A képzés során a különböző előképzettségű résztvevők igyekeznek egy közös nyelvet elsajátítani, és az első lépéseket megtenni a hálószerű építkezés elvei alapján az együttműködésre.

A célnak megfelelően a képzés nem elsősorban önálló szakma kialakítását szolgálja, hanem olyan kiegészítő ismereteket közvetít, melyeket a legkülönbözőbb szakterületeken dolgozók saját eredeti szakmai munkájukba integrálva nagy társadalmi haszonnal alkalmazhatnak.

(Pl: a pedagógus a tantestületben eredeti szaktárgya oktatásába ágyazva, ill. amellet a diákokon, szülőkön keresztül, saját kollégáit is bevonva egészségfejlesztő-egészségnevelő programot valósíthat meg. Az egészségügy, szociálpolitika és oktatásügy államigazgatási, döntéselőkészítő és döntéshozó intézményei - önkormányzatok, ÁNTSZ-ek - számára is nagy segítséget adhat ez a képzés koordinációs feladataik megvalósításában). A Dél-Alföldi Népfőiskola helyi szervezetei oktatási, képzési és egyéb

klubprogramjaikban biztonsággal támaszkodhatnak azokra a résztvevőinkre, akik a posztgraduális képzésen szerzett ismereteiket ezen a területen kamatoztatják.

A KÉPZÉS FORMÁJA

Két éven át szemeszterenként heti 10-12 órában (péntek délután és szombat délelőtt) blokkosított formában történik a képzés. A foglalkozások az ismeretközvetítést, a hagyományos előadást és az egyes témák kiscsoportban történő feldolgozását, tehát a problémafeltáró, elemző és megoldó technikát is magukba foglalják. Az egyes oktatott diszciplínákat, területeket a következő öt blokkba csoportosítottuk. Az egyes tantárgyakat jellegüknek megfelelő vizsga zárja le.

1. **Társadalmi és népegészségtani ismeretek:** Az egészségfejlesztés szempontjából releváns társadalmi ismereteket közvetíti a szociológia, etika, szociálpolitika, management, népegészségtan, szociális munka alapismeretek szemszögéből.
2. **Lelki fejlődés és fejlesztés:** A tantárgycsoport felöleli a pszichológiát, a pszichoterápiát, a mentálhigiéne és a gyógypedagógia alapjainak megismerését, valamint a résztvevők sajátélmény szinten személyiségfejlesztő csoportban vesznek részt.
3. **Medicinális ismeretek:** A résztvevők a tantárgyblokk segítségével megismerkednek a gyermekgyógyászat és belgyógyászat krónikus betegségeinek szomatikus és mentálhigiénés vetületével, valamint

a pszichopatológia, felnőtt és gyermekpszichiátria releváns területeivel. Az alternatív medicina is e tantárgyblokkba került be.

4. **Készségfejlesztés:** Kiterjed a szociális készségfejlesztéstől - a Bálint csoporton át - a mozgás, zene és képzőművészeti ismeretek gyakorlati alkalmazásáig. A résztvevők a képzés során szerzett gyakorlati tapasztalataikat önálló klubfoglalkozások keretében adhatják át környezetüknek (legyen az iskola, öregek otthona, fogyatékosok intézete, stb.).
5. **Terepgyakorlat:** Az elméleti és gyakorlati képzés mellett ez a harmadik legnagyobb pillér, melyen a képzés nyugszik. A résztvevők ennek keretében lehetőséget kapnak arra, hogy a megszerzett ismereteiket a legkülönbözőbb területeken alkalmazzák. Önálló egészségfejlesztő és mentálhigiénés programokat dolgoznak ki, ezeket végrehajtják, s a csoportos megbeszéléseken tanácsokkal segítik egymást.

A gyakorlólhelyeket a következőképpen csoportosítottuk:

Egészségügyi intézmények, oktatási intézmények, államigazgatás, nagy rizikójú intézmények (rendőrség, katonaság, börtön, stb.). A terepgyakorlatoknál arra törekszünk, hogy a résztvevők legalább három intézménycsoportban szerezzenek tapasztalatokat.

A négy félévet lezáró hosszú gyakorlatot (2 hónap) a résztvevők saját munkahelyükön abszolválják. Ez a munka szolgál diplomamunkájuk alapjául is. Célja, hogy a hallgató a posztgraduális képzésben szerzett

ismereteket, a korszerű tudományos eredményeket saját munkájában alkalmazni megtanulja.

Workshop:

A hallgatók a képzés negyedik szemeszterében felkészülnek és megrendeznek egy olyan workshopot, melyen a képzés során tanultak munkahelyükön történő gyakorlati alkalmazását mutatják be egymásnak és vitatják meg egymás közt. Evvel a képzésben tanult elméleti és gyakorlati ismereteknek a mindennapi munkájukban történő alkalmazására készítjük fel őket. Ez egyben a workshop munkamódszer megismertetésére és a továbbiakban történő gyakorlati alkalmazására is képessé teszi őket.

Posztgraduális végzettséget kaphat, aki:

az előírt vizsgákat sikeresen letette, a gyakorlati foglalkozásokon részt vett, a területi gyakorlatot teljesítette, ott szerzett tapasztalatait írásban rögzítette, szakdolgozatát elkészítette és sikeres államvizsgát tett. Az államvizsga két részből áll. A hallgató szóban megvédi szakdolgozatát és számot ad a képzés során nyert ismereteiről.

A szakdolgozat tartalmazza a hallgató által választott szakterület hazai és/vagy nemzetközi tapasztalatainak összegzését. Mindez megkívánja az irodalomban történő eligazodás, szelektálás képességét. Gyakorlati ismereteit és választott módszerét (szociológiai, pszichológiai, epidemiológiai stb.) konkrét szakterületére konvertálja. A szakdolgozat megvédésére és a szóbeli vizsgára (mely az öt tantárgyblokkot öleli fel) 5

tagú bizottság előtt kerül sor. A vizsgabizottság elnöki tisztségét a képzési programon kívüli, a mentálhigiéne területén nagy tekintéllyel bíró, nemzetközileg is elismert szakember tölti be.

Felvételi követelmény:

Egyetemi vagy főiskolai végzettség. A felvételi elbeszélgetésen a jelölt eddigi ezirányú tevékenységére vagyunk kíváncsiak, továbbá arra, hogy munkahelyén vagy más csoportban (önsegítő csoport, népfőiskola, egyéb társadalmi tevékenység stb.) a képzés során megszerzendő ismereteket hogyan fogja alkalmazni. Mivel tisztában vagyunk azzal, hogy évente csak 25 személyt tudunk képezni, ezért nagyon fontosnak tartjuk, hogy a nálunk diplomát szerzettek minél aktívabban, szervezettebben, célirányosabban, sokszínűbben jelenjenek meg a társadalmi palettán.

Ennek érdekében rendszeresen (a képzésbe történő jelentkezést megelőzően, ill. a képzés során) kapcsolatot keresünk és tartunk a jelöltek és a résztvevők munkahelyével.

Kapcsolat a munkahelyekkel:

A már képzésben résztvevők munkahelyi vezetői számára workshopot szervezünk, melynek keretében megismertetjük őket a képzésen nyert ismeretek gyakorlati hasznosíthatóságával. A kiscsoportos beszélgetések alkalmával a hasonló jellegű munkahelyi vezetők egy-egy oktató koordinálásával megvitathatják a konkrétan felmerülő igényeket, esetleges nehézségeket. Így egyben visszajelzést is kapunk a képzésünk tartalmáról és gyakorlati konvertálhatóságáról. Ez lehetővé teszi, hogy a mindenkor társadalmi igényekre nyitottak és érzékenyek maradjunk.

A képzésünkbe még be nem kapcsolódott, de általunk fontosnak tartott intézményeket/területeket - a network építkezés szempontjait is szem előtt tartva - képzési programunkat tartalmazó tájékoztatóval keressük meg. Erre azért van szükség, mert hazánkban a mentálhigiénés képzéseknek gyakran nincs professzionális intézményi háttere, s ezért igen fontos, hogy a komplex egészségfejlesztő képzésünket milyen presztízzsel fogadja el és él vele a társadalom.

A **diploma megszerzése után** a végzett szakembereknek a további együttműködés, konzultáció és speciális továbbképzések biztosítása céljából országos bejegyzésű közhasznú egyesületet hoztunk létre **"Empátia Lelki Egészségvédő Egyesület"** néven. Az egyesület kezelésében lévő regiszter tartalmazza az évente végzők legfontosabb adatait, munkaterületét, érdeklődési körét, speciális ismereteit, ami a képzésben résztvevők számára egyfajta tutori segítség igénybevételét teszi lehetővé. Ezzel egyben a Dél-Alföld megyéiben (Csongrád, Békés, Bács-Kiskun, Szolnok) egy kialakulóban levő network centrumát teremtettük meg. Így az egyesület segítségével a mentálhigiénés ismeretek - mindig a legkorszerűbb szinten - juthatnak el az aprófalvas hátrányos helyzetű településekre is.

Az Empátia Lelki Egészségvédő Egyesület létrehoz egy **Felnőttképzési Alapítványt**, melynek a célja, hogy az anyagi feltételeket biztosítsa a képzés folyamatosságához.

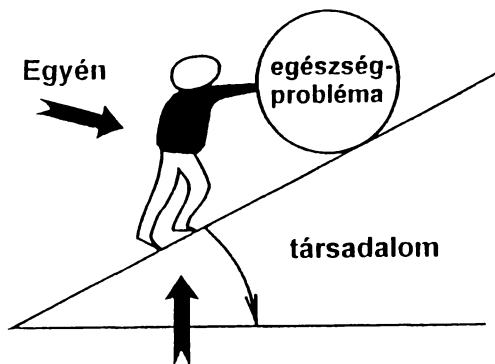
Ezzel az Egészségfejlesztő és Mentálhigiénés Posztgraduális Képzés a modern társadalmakban elfogadott három pilléren nyugszik. A JGYTF és a SZOTE biztosítja azt az intézményi hátteret, amely

a képzés színvonalára garancia. Az **egyesület** lehetővé teszi, hogy a végzett résztvevők a tanulmányok befejezése után is együtt maradhassanak, a hálózatot működtessék, és megszerzett korszerű ismereteiket szinten tarthassák. Az **alapítvány** biztosítja, hogy a hálózat bővüljön, az évente felvételt nyertek képzése folyamatos legyen, s a későbbiek során a network működhessen.

AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTŐ, EGÉSZSÉGNEVELŐ PROJEKT KÉSZÍTÉSÉRŐL

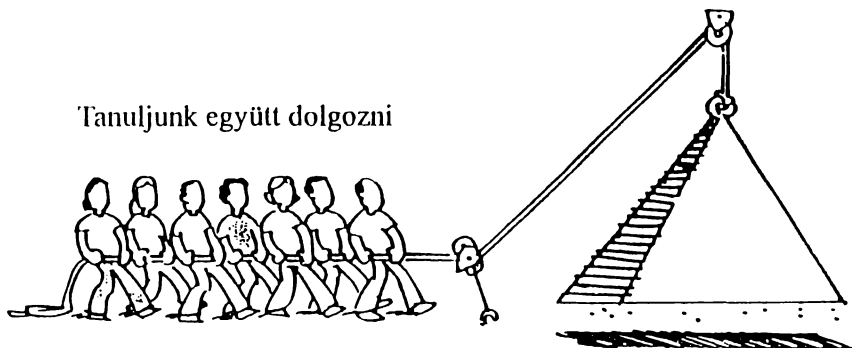
1986-ban az egészségfejlesztés szempontjából igazán fontos dokumentum született. A WHO Ottawa Chartája nemcsak az egészségfejlesztés új irányait, forrásait jelölte ki: béke, megfelelő lakáskörülmények, oktatás, képzés, táplálkozás, jövedelem, stabil ökológiai rendszer, a meglévő természeti erőforrások gondos felhasználása, szociális igazságosság és esélyegyenlőség, hanem a szervezeti fejlődés szempontjából is alapvető jelentőségű.

Az egészség javára vagy kárára lehetnek a politikai, gazdasági, társadalmi, kulturális, ökológiai, viselkedési, biológiai tényezők. Éppen ezért az egészségfejlesztés célja, hogy mindezeket a feltételeket kedvezőbbé tegye az egészség érdekében: fejleszteni kell az egyéni és társadalmi képességeket.

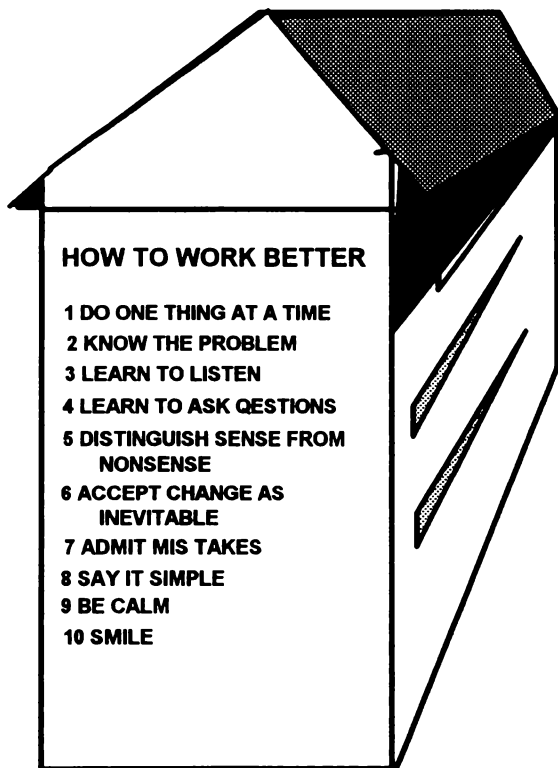
E. Ziglio: Health Promotion and the Ottawa Charter. 1993. okt. 18.
Előadás. Lüneburg.

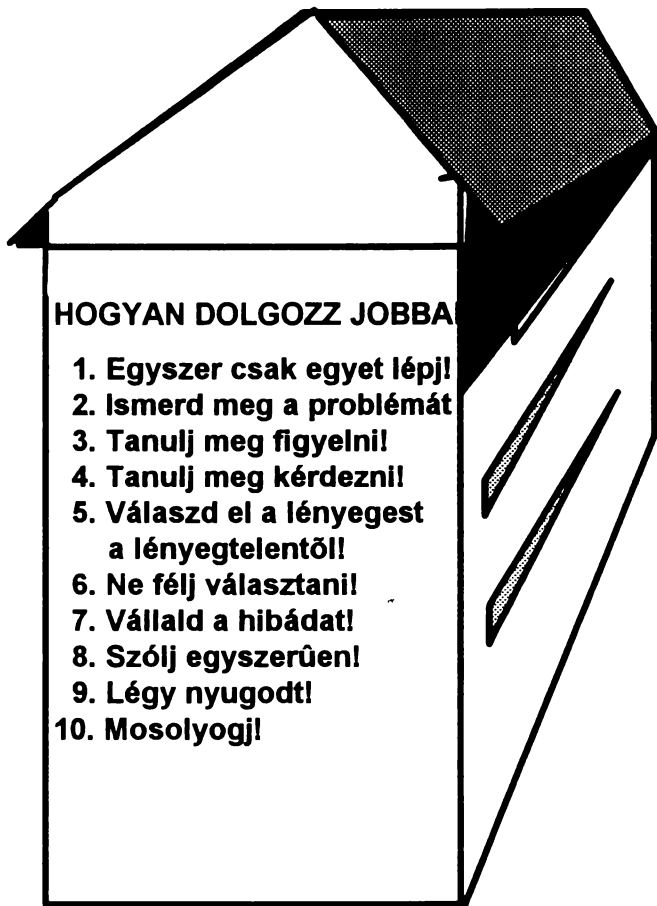
A nemzetközi egészségfejlesztésben a projekt centrális szerepet játszik: a WHO egészséges város, iskola, kórház, munkahely projektjei, amelyek a team munka szellemét sugallják.

E. Ziglio: Health Promotion and the Ottawa Charter. 1993. okt. 18.
Előadás. Lüneburg.

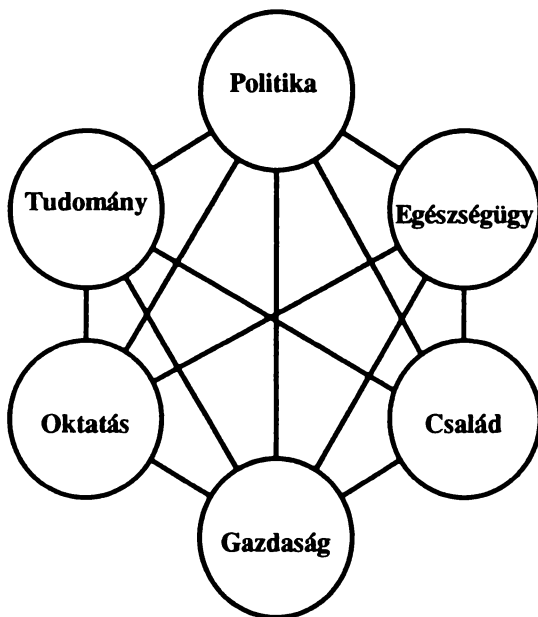
Mielőtt a projektkészítés néhány lehetséges megközelítését megismernénk, idézzük két svájci tudós 10 pontos ajánlását, amit a projektkészítés általános összefoglalásának is tekinthetünk. Peter Fischli és David Weiss mindezeket egy új irodaház falára írták Zürichben.

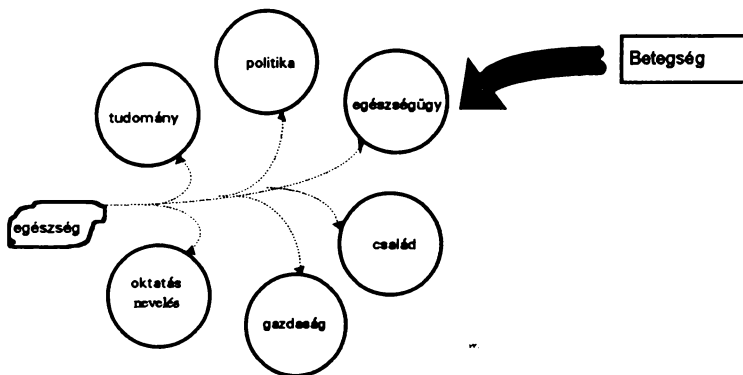
A társadalmi rendszer alrendszerében nincs önálló helye az egészségnek.*

A modern társadalmak dinamikáját az alábbi társadalmi alrendszerekkel írhatjuk le: gazdaság, politika, adminisztráció, tudomány, oktatás, vallás, egészségügyi szolgáltatások, család, stb.

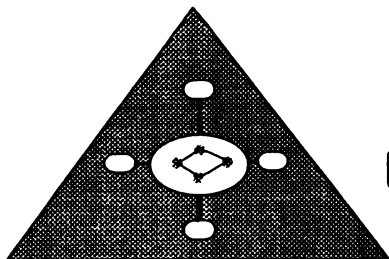
* Health Promotion and Organizational Development. Developing Settings for Health. Ralf Grossmann - Klaus Scala. European Health Promotion Series No 2. Vienna 1993.

betegségnek van, de az egészségnek nincs önálló társadalmi alrendszere, ezért igyekszik belépni mindegyik alrendszerbe.

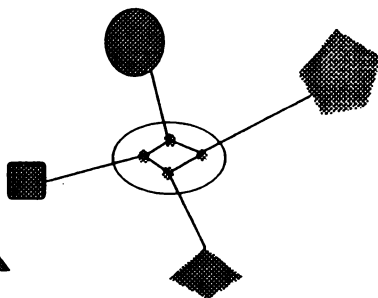

A projekt létrehozása egy új alrendszer létrehozását jelenti, amely az együttműködésnek, információcserének új innovatív formáját jelenti. Új szociális alrendszerek fejlesztése alternatív módszerek

alkalmazását jelenti. A projektet autonóm szervezetnek kell tekinteni akkor is, ha feladatát időben meghatározott terjedelemben valósítja meg. Olyan szervezet, amely vagy a szervezeten belül jön létre, vagy különböző szociális alrendszerek között jön létre:

Projekt egy új szervezet
a szervezeten belül

vagy egy szervezet
több intézmény között.

A projekt csak akkor töltheti be innovatív funkcióját, ha egyrésztől autonóm tevékenységet fejthet ki, másrésztől pedig fenntartja és hasznosítja kapcsolatait az anyaintézettel. Ennek szükségességét sokszor alábecsülik.

A projekt fő jellemzői:

- a szervezetnek olyan megnyilvánulási formája, amelynek funkciója, hogy megbirkózzon új komplex, nagy rizikó tényezőjű, összetett feladatokkal szervezetek között és a szervezeten belül, továbbá eszköz tervezett szervezeti változások végrehajtására,
- feladatokra mobilizálja egy vagy több alrendszer forrásait,
- lehetőséget biztosít arra, hogy kialakíthatók és ellenőrizhetők legyenek azok erőfeszítések, amelyek a szervezetek és intézmények közti együttműködést szolgálják,
- olyan intézményesült "laboratórium", mely előkészíti egy szervezet jövőbeli modelljét, megalapozza kereteit,
- lehetővé teszi a résztvevőknek és az érintetteknek, hogy olyan ismeretekre és készségekre tegyenek szert, amelyek a mindennapi munkájukban felhasználhatók lesznek,
- nemcsak a kitűzött cél megvalósítása a fontos, hanem a megvalósítás során a különböző szervezetekkel való kapcsolat.

Egy projekt hatékony működéséhez szükséges:

- pontosan meghatározott szerződés és feladat,
- a döntéshozás megfelelő struktúrája,
- olyan csapat, amely megfelelő a feladatra,
- idő és hely a munkához (szükséges források),
- kooperációk létrehozása - csapat kiépítése,
- a terv végrehajtásának folyamatossága,
- tervek, lépcsőfokok létrehozása,
- projekt marketing,
- önértékelés és beszámoló,
- anyaszervezettel való kapcsolattartás,
- a tapasztalatok és az eredmények cseréje,
- vezetés kiépítése,
- külső segítség: tréning és szervezeti konzultáció.

Az előbbi jellemzők közül néhányat értelmezzünk kicsit!

Meghatározni, tervezni: A végrehajtandó feladatokat korlátozni kell, különösen igaz ez az egészségfejlesztésre. Ellenkező esetben megnehezítené sikeres szervezésünket. A folyamatnak nyitottnak és változtathatónak kell lennie, mégis pontosan meghatározott célokkal. Ez a kíváncsi paradox: minél nyitottabb a feladat, annál határozottabbnak kell lenniük a céloknak.

Pontos szerződés: A szerződés képezi a projekt alapját. Fontos funkciója, hogy összeköti a résztvevő és az anyaszervezetet. Ez keretként szolgál, és legitimé teszi az együttműködésüket.

Maga a szerződés kommunikációs eszköz, amely hozzásegít az ötletek és érdekek egyesítéséhez a konkrét tevékenységen keresztül.

A projektben résztvevők: A csapat kiválasztása meghatározza a projekt eredményességét. A résztvevők kiválasztásakor nagyon körültekintőnek kell lenni. A projekt céljait és feladatait alaposan figyelembe kell venni. A team tagjai kiválasztásánál ügyelni kell arra, hogy legyenek a teamben:

- olyan szakemberek, akik problémamegoldó készséggel és ötletekkel rendelkeznek,
- döntéshozók, akik politikai intézményekben, szervezetekben gyakorlatot szereztek, hogy gyorsan tudjanak dönteni,
- olyan kulcsemberek, akik ismertek, így nagy befolyással rendelkeznek.

A projekt szervezeti felépítése

A projekt két szintből áll: a döntéshozókból és végrehajtókból. Mindkét szintnek fontos helye van a projekt szervezeti rendszerében. A működés jelentős feltétele az együttműködésük demokratikus alapon történő megvalósítása. A döntéshozók feladatköre: a projekt csapat és az érintettek szervezetei közötti kapcsolat felvétele és a kapcsolattartás. További feladat a részt-

vevőket kiscsoportokba szervezni és ezen kiscsoportokat a közös cél érdekében koordinálni.

A WHO Koppenhágai Európai Regionális Iroda és a Lüneburgi Egyetem közös szervezésében létrehozott Egészségfejlesztő Nemzetközi Továbbképzésen az egészségfejlesztő projektkészítés lépéseit az alábbiak szerint tagolták*:

A tervezés lépései:

- A kiindulási helyzet elemzése. A probléma meghatározása. Az érintettek és a résztvevők igényeinek és érdekeinek tisztázása. (A tervezésben való érdekeltségről és részvételről való töprengés.)
- A célok meghatározása. A lehetséges célok összegyűjtése. A célok definiálása: a távlati célok, a közvetlen célok, a részcélok, az egyes célok.
- A források tisztázása, felderítése.
- Az intézkedési terv részletei (célok, tartalom, módszerek, erőforrások: személyi, anyagi, helyiségek, médiák stb., idő, együttműködés, eredmények értékelése).
- Az intézkedés-sor megvalósítása.
- Értékelés.

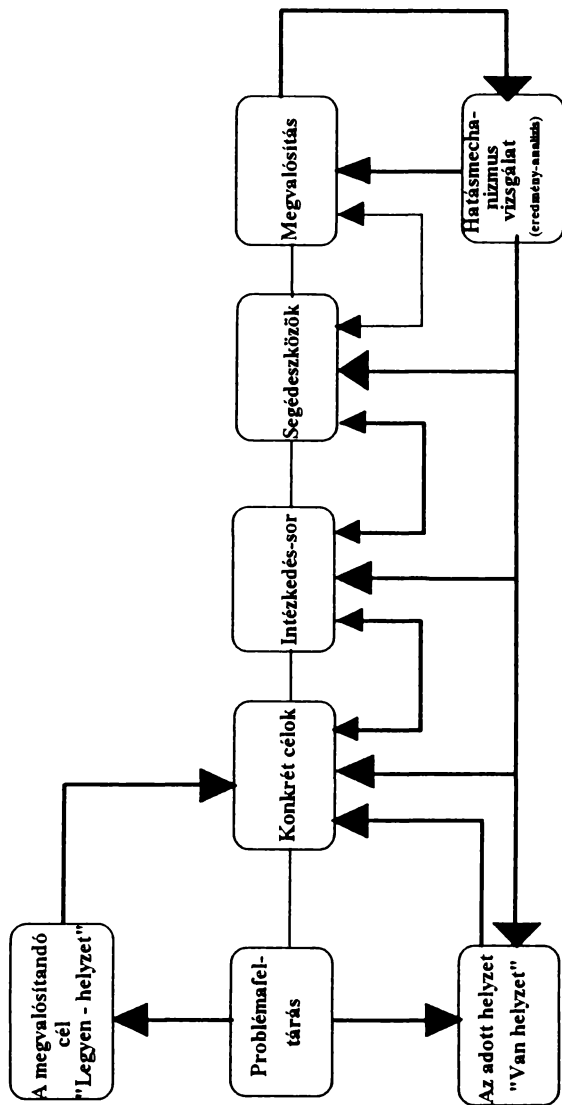
* Internationaler Fortbildungslehrgang und Gesundheitsförderung. Universität Lüneburg BzGA Köln, Weltgesundheitsorganisation, Regionalbüro für Europa, Kopenhagen. 1993. Betzendorf.

A tervezés lépéseinek tudnivalói:

- Saját mozgástér, erőforrások, saját erősségek, gyengék figyelembe vétele.
- Rendszerek és (szervezeti) struktúrák megfontolása.
- A résztvevők és érintettek érdekeinek tisztázása. Erőviszonyok elemzése.
- Veszélyforrások, ellentmondások és a gyenge pontok feltárása.
- Konfliktusok, késlekedések, kompromisszumok számításba vétele.
- Együttműködő és szövetséges társak keresése (interdiszciplináris, interszektorális, esetleg interregionális).

A projektkészítés folyamatát és az egyes lépések előre és visszakapcsolását jól érzékelteti az a modell, amelyet egy müncheni nemzetközi szemináriumon használtak a résztvevők.*

* Internationale Seminar "Ansätze der Suchtprävention-Konzepte, Möglichkeiten und Erfahrungen" 10-16. Oktober 1993. München.

A WHO egészségfejlesztő projektjei közül ismerkedjünk meg az egészségfejlesztő iskola modelljével.

**TRADICIONÁLIS
EGÉSZSÉGNEVELÉS**

**AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTŐ
ISKOLA**

1. Az egészségnevelést korlátozott fogalomként tekinti (osztályterem)	1. Átfogó szemléletmódja van. Az iskolai élet minden aspektusát beleérti és a gyerekek közösséghez való viszonyát hangsúlyozza. Az iskola mint gondoskodó közösség jelenik meg.
2. A személyi higiénét hangsúlyozza és a testi egészséget, mellőzve az egészség átfogó értelmezését.	2. Olyan egészségmodellen alapszik, amely a testi, lelki, szociális és környezeti aspektusok közötti kapcsolatot figyelembe veszi.
3. Az egészség oktatására szorítkozik, valamint tények megtanulására.	3. A módszerek széles skálájával a diákok aktív közre-működését állítja a közép-pontba.

4. Hiányzik egy összefüggő, koordináló megközelítési mód, amely a diákokra gyakorolt más hatásokat is figyelembe venné (család, TV stb.)	4. Összetevők széles skáláját ismeri fel, amely a diákok egészségét befolyásolja. Megkísérli a diákok értékeit, beállítódását, nézetét figyelembe venni.
5. Afele tendál, hogy a problémák sorát vagy a kríziseket egymástól elkülönítve kezelje.	5. Felismeri, hogy minden egészségi kérdéshez készségekre és folyamatokra van szükség és hogy ezt mint az egyes oktatási tervek részét kell tekinteni (pl. testnevelés, biológia, földrajz).
6. A pszichoszociális faktorokra az egészséggel összefüggésben kevés figyelmet szentel.	6. Egy pozitív énkép és az önállóság kifejlesztését maga az egészségfejlesztés fontos elemnek tekinti.
7. Az iskola fontosságát csak korlátozottan ismeri fel (a tanár mintaadására nem épít).	7. Felismeri, hogy iskola berendezése a diákokra és a pedagógusokra fontos hatással van.

8. Nem törődik a pedagógusok egészségével és azzal sem, hogy ők jól érezzék magukat. 9. Nem elég aktívan vonja be a szülőket az egészségnevelési programba. 10. Az iskolai egészségszolgálat szerepét csak meghatározott időre vonatkoztatva, mint az egészség őrzését tekinti, és mint prevenciót gyakorolja.	8. Az egészségnevelés a tanárookra is érvényes. A tanárok szerepét modellként ismeri el. 9. A szülők támogatását és a velük való együttműködést igen fontosnak tekinti. 10. Az iskolai egészségszolgálatot átfogóan szemléli, a betegség elleni prevenciót és vizsgálatot magába foglalja, de azt is megkísérli, hogy az aktív egészségnevelési programot integrálja, és segít a diákoknak, hogy a lehetőségeket tudatosabban használják.